

# PESTI KÉPEK

## Budapesti háztartások

— Az éheztetett Budapest —

Írta: Antal Gézáé

### III.

Nem lehet tagadni: azért meglesz a haszna annak, hogy a székesfőváros háztartási adatokat fog gyűjteni. Legalább tudományosan is meg fogja állapítani, hogy szociális intézkedések elmulasztása folytán mennyire a szükséges minimumon alul marad a budapesti családok táplálkozása. Már pedig a hiányos táplálkozás a szervezet rovására megy. A főváros a szükséges élelmezési politika elmulasztásával éheztetti Budapest lakosságát, az éhezés pedig megrövidíti az életet és egészen biztosak lehetünk abban, hogy az eredmény majd jelentkezni fog, amikor husz-harminc év múlva megcsinálják ennek az időszaknak a statisztikáját.

Bőségesen kifejtettem, hogy még a négyezer koronás életstandard is 8 deka hussal jár együtt délben és 10—20 filléres vacsorával este, mindazoknál, akik olyan könnyelműek voltak, hogy az állam iránt teljesítették kötelességüket és családot alapítottak és egy-két gyereknek is adtak életet. Budapest lakossága még a 4000 korona évi bevétel mellett is éheznek, hát még mennyire éhezhetik azon alul!

Nemcsak abból a hibából származik ez, mert a fővárosnak nincs népelelmezési politikája, hanem különösen onnan, mert a fővárosnak nincs lakáspolitikája sem. Az élelmezés tekintetében még mentegődzhetnek a főváros: az ő hatáskörén kívül eső körülmények okozzák a husdrágaságot! De itt sem a konjunkturák néma elviselése lehet egy világáros közigazgatásának a feladata! De hagyjuk a husdrágaságot. Itt van a lakásdrágaság! Ennek a megakadályozása csak módjában lett volna a fővárosnak! Mivel menti magát a főváros? Pedig a dolog olyan egyszerű! Ha az a család, mely kétszobás udvari lakásért 800—900 koronát kénytelen fizetni, csak 600—700 koronát fizetne, 2—300 koronás többlete maradna a táplálkozása megjavítására. Ezért egy éven belül csaknem 100 kiló húst vehetne... És így van ez a 4000 koronás életstandardon alul, lefelé is, a 900 és 600 koronás életstandardon végig...

Budapest székesfőváros szociálpolitikai ügyosztályának a figyelmébe ajánlhatnám azt a vitát is, mely most Németországban a hus körül és a lakosság éheztetése körül folyik. Ha ezekbe a dolgokba belenézünk, valami nagy ellentétet érezünk abban, hogy Budapest polgársága lakás- és élelmiszer-uzsora alatt nyög: miért kell a szociálpolitikával két évig várni? Addig, amíg igen nehézkes uton össze fogják gyűjteni a budapesti kötött fizetési családok háztartási adatait: — tudományos célokra?

Schorlemer német földmivelésügyi miniszterhez interpellációt intéztek aziránt, hogy az egész német nép táplálkozási hiányban szenved. Németországot ugyanis most erősen izgatja a husprobléma. A miniszter tagadta ezt a vádat, de most rábizonyítják statisztikával az igazságot. Azt mondják a miniszternek: a legalább is megkövetelhető minimumnál a célszerű táplálkozásban 55 és fél kilogramm husnak kell évente egy emberre jutnia!

A statisztikával pedig azt bizonyítják rá a miniszterre, hogy a német népre, egyegy főre átlagban is csak 38 kilogramm hus jut. Pedig tudvalevő, hogy éppen a husfogyasztásnál az átlagszámítás olyan, hogy egy ember a 38 kilogrammos átlag ötszörösét is elfogyasztja, a másik pedig az ötödét sem! Vajjon milyen lehet a budapesti átlag? Hiszen 4000 korona évi jövedelem

minálunk már uri állást jelent! Ebben az uri állásban pedig minden húsbédes napon nyolc deka hus jut egy emberre. A 4000 koronás normál-háztartás a hónap 30 napjából csak 20 napon rendez húsbédet, különben levest eszik és tésztát.

20 nap á 8 deka = 160 deka; 12 × 160 deka = 19.20 kilogramm.

De szálljunk le mélyre, nagyon mélyre a 4000 korona alá. Ussuk fel a budapesti háztartások könyvét ott, ahol az 1000—1200 koronás életstandardok adatai állanak!

— Hogyan tudnak megélni abból a 88 koronából, amijük van havonta? — kérdeztem egy levélhordó feleségét fonn az egyesületükben, ahol éppen bál volt és kiéhezett testü anyák elhozták kiéhezett testü kisleánykaikat rózsaszínü ruhában, méterje 32 fillér a végkiarúlán, vagy 64 fillér a részletesnél. számlára, fizetendő havonta, minden elsején 4 koronás törlesztéssel!

— Hát bizony nem valami fityórosan kerül! — mondta a levélhordó felesége és látszott rajta, hogy milyen zavarban van, amiért valaki a szegénységét, a gyomrát firtatja.

— Mi az, hogy nem fityórosan?

— Hát nem valami urasan!

— No, azt gondoltam! De éppen azt szeretném tudni, hogyan laknak, mit esznek?

— Hát készázhatvan forintot fizetünk egy szoba-konyháért az Erzsébet királynéuton. Nagyon drága a lakás, kérem! Drágább még a patikánál is!

— Hát mit esznek abból a kevés pénzéből?

Láttam az asszonyon: nem tetszik neki az, hogy azt gondolom, hogy élheznek; elpirul, zavarba jön és — hazudik.

— Azért csak megélünk!

— Hát gyerekük van-e?

— Van bizony kettő; egy fiu meg egy leány; mind a kettő már iskolás!

— De husra, ugy-e, nem jut!

— Eszünk mink azért húst is! — mondja pözölt büszkeséggel.

(Ej, ej, szegény asszony, elvétí a számadást! Rá tudnám magára bizonyítani, hogy az nem igaz! De nem magának fogom ezt bebizonyítani, hanem a közönségnek.)

— Hát amikor nem esznek húst?

— Olyankor főzeléket vagy tésztát eszünk!

— És jut elég bőven a főzelékhez zsirra, rántásra?

— Hogyne kérem, csak nem eszünk zsirtalanul!

(Szegény asszony, majd bebizonyitom, hogy ez se igaz!)

— És vacsorára mit esznek?

— Hát marad délről cuspeis. Meg töpörtyüt is hozunk a hentestül! A töpörtyü az nagyon jó étel, mert hus is, meg zsir is.

— Hát jó, van hétfőn töpörtyü, kedden főzelék és szurdán?

— Hát hozatunk friss töpörtyüt, kérem, vagy ugorkát!

— Jó, hát hétfőn töpörtyü, kedden főzelék, szurdán töpörtyü és csütörtökön?

— Mindennap van a hentesnél friss töpörtyü. Az nagyon jó, mert hus is, meg zsir is!...

A szegény ember büszke arra, hogy reggel kávéit iszik! Node milyen kávé! Háromért pörköltkávét, egyért frank, négyért cukor, egy fél liter tej! Milyen nagy fazék Blümchen-kávét lesz ebből! Milyen nagy fazék szürke és tartalmatlan löre, amely rászedi a gyomrot. Ámbár ezeknek az egész táplálkozás egyre megy ki: a gyomrot illuziókkal áltatni. Hogy ez korai halált jelent!...

— Hát reggelire mi van? — kérdeztem egy villamos kocsivezető feleségét az Angol-utcában.

— Mit tetszik gondolni, nagysága, — mondta büszkén — a kávéit csak nem engedjük el magunknak!

Ez az olcsó kávé a patinája ezeknek az egzisztenciáknak, melyek bemutatására álljon itt ez a kimutatás:

|                                    |        |
|------------------------------------|--------|
| Havi bevétel                       | 88.— K |
| Reggeli                            | 9.60 K |
| 10 tésztás ebéd                    | 7.— „  |
| 16 főzelékes ebéd                  | 12.— „ |
| 4 vasárnap ebéd 30 deka hussal     | 8.— „  |
| Kenyér napi két kiló               | 20.— „ |
| Vacsora egyenként 6 fillér         | 7.20 „ |
| Fűtőanyag havi átlag               | 5.20 „ |
| Világítás                          | 1.— „  |
| Iskoláztatás                       | 5.— „  |
| Ruházkodás ruha, cipő, teher-nemü) | 12.— „ |
| Tisztálkodás                       | 1.— „  |
|                                    | 88.— K |

Mit jelent ez a 88 korona, amit a szegény ember olyan pontosan kell, hogy beösszon? Azt jelenti, hogy az egész család éheznek, fázik, rongyos. El lehet képzelni, hogy ott, ahol 70 fillérből négy embernek kell tésztát ebédelni és 80 fillérből rántott levest főzelékkel, mennyi jut egyre-egyre? És az is elképzelhető, hogy a kenyéren kívül, hat fillérért mit lehet vacsorálni? Ot koronáért pedig mennyit lehet fűteni, mikor a kisember kilószám kénytelen a fát venni? Éhezni, koplalni, rongyoskodni egész éven át és soha, se testnek, se léleknek, se felnőttnak, se gyereknek semmi, de semmi-féle más élvezet. Se testi, se lelki!

A járda szélén ül az utcaseprő. Dél van. Ő is abból a bizonyos kötött fizetésű osztályból való; fővárosi alkalmazott. Nagy ember, három kabátot huzott magára, egymás fölé. De elbirja, mert nagyon erős embernek látszik! A lábán is olyan borzasztó nagy és nehéz cipő van, hogy külön fizetést érdemelne, amiért azt cipeli. De, úgy látszik, nagyon erős ember, azért hordja ezt a nehéz cipőt. És a talpába is akkora szögek vannak verve, hogy kitesz egy negyed kilót. Ez az utcaseprő nagyon erős ember! Milyen kitünően táplálkozhatik ez, hogy így bírja erővel!

Csakugyan, ez az utcaseprő nagyon jól él! Éppen most ebédel! De minthogy az utcasöprés egész nap elfoglalja, a söpréshez szükséges söprüket pedig szintén magának kell elkészítenie, ebéd közben söprüt csinál. Balfelől ott fekszik mellette a járdán a tarisznyája, azon egy újságpapíros, azon az ebédje, egy fél kiló kenyér és három nagy alma, de mindegyik almának a fele rothadt. Két krajcárért vette a hármat a Dunaparton.

Jobbfelől a söprühöz való vesszők fekszenek; a drót és a söprünyél. Fölveszi a nyelet, fölvesz a vesszőkből, veszi a drótot és rácsavarja a vesszőt a nyélre, akkor ezt leteszi, a kését veszi, kanyarít egy nagy darabot a kenyérből, egy igen kicsit vág az almából, a kettőt a szájába dugja, a kést leteszi, a söprünyeleket felveszi, dróttal vesszőt csavar rá és így tovább...

Az utcasöprő ebédel; a felesége, aki napszámban van talán valahol egy másik kerületben, éppen így ebédel most!

Valahol, egészen lent, olyant lent, mint ahol az utcasöprő, a vasuti bakter, a gyári kapus, a gázlámpagyújtogató, a szállítási kocsis, a boltiszolga, ahol ezeknek a foglalkozásoknak száza és ezeknek a családoknak ezre és ezre van: ott van a halkrumpli világa. Krumplival is jól lehet lakni! Hogyne! Ha elegendő van belőle! Ha jól van készítve, van is benne majdnem annyi táplálóerő, mint a babban.

Külső városzélek, alacsony házak. Megyek az utcákon, befordulok a házakba, kiváncsi vagyok a konyhákra. Dél van.

— Mit csináltak, gyerekek?

Két kis leány ül a földön, egy nagyobb van velük. Egy lábas előttük a földön.

— Krumplit pucolunk! — mondja egy,

szösze, még nincs ötéves sem. Kis mar-  
kukba alig fér a kés nyele.

A nagyobbik lány most jött haza az is-  
kolából. Apjuk málházó, anyjuk napszámba  
ment, ő főzi most az ebédet.

Hárman vannak; az anyjuk pontosan  
kiszabta, mielőtt elment: a két kicsinyre  
három-három krumpli, az hat krumpli, a  
nagyra négy, az összesen tiz krumpli. Mind-  
járt megfőzi — zsír nélkül a tiz krumplit!  
Ez a halkrumpli.

Miért halkrumpli?

— Jaj, nagysága! Nagyon jó étel az, —  
mondja egy asszony a Mexikói-uton egy  
üres telken, egy putriban. Föltesszük a vi-  
zet, jó bőven hagymát bele, paprikát, aztán  
kockára vágva a krumplit; olyan ize van  
annak, nagyságám, akárcsak a halnak.

— Aztán hányszor főz egy héten?

— Bizony, kérem, négyszer-ötször.

Mert más egyébhez mégis csak kell  
zsír, legalább egy csepp. Ehhez nem kell.

Aznap vagy ötven családot bejártam.  
De nem is kellett volna a konyhába bemen-  
nem. Nyár volt, nyitva álltak a konyhaajtók  
és mintha az egész külső Zugló egyetlen  
konyha lett volna: mindenhol a kitünő  
halkrumpli gőze és szaga szállt ki.

Egy egész társadalom él odalent,  
amelynek a zsirtalan halkrumpli a cseme-  
géje és a mindennapi tápláléka, testének a  
fentartója. Akkor, mikor ezeket a családo-  
kat bejártam, az volt az impresszióm, hogy  
Budapest nem köre van alapozva, hanem  
halkrumplira van fölépitve! . . .

(Folytatjuk.)